

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА:

методичні рекомендації для виконання контрольної роботи
здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти
ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та
фондовий ринок» заочної форми здобуття вищої освіти

Миколаїв

2023

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від 22.05.2023 р., протокол № 10.

Укладач:

О. А. Боднар – канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

Рецензенти:

А. С. Полторак – д-р екон. наук, доцент, завідувачка кафедри менеджменту та маркетингу, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв;

Д. В. Калнауз – керівник відділення «Миколаївське №27» Південного макрорегіонального управління АТ КБ «ПриватБанк»

© Миколаївський національний аграрний університет, 2023

ЗМІСТ

Передмова	4
Компетентності та програмні результати навчання.....	8
Структурно-логічна схема навчальної дисципліни.....	10
Загальні вимоги до змісту, оформлення та порядку виконання контрольної роботи	11
Теоретичні питання контрольної роботи	18
Практична частина контрольної роботи	22
Рекомендовані літературні джерела та законодавчо-нормативні акти.....	26
Додаток А. Визначення варіанта контрольної роботи.....	30

ПЕРЕДМОВА

У сучасних умовах розвитку суспільства особливу роль відіграє система безпеки держави, в т. ч. фінансової як базової складової економічної безпеки країни. Це зумовлено посиленням фінансової глобалізації, послабленням державного контролю за розвитком грошово-кредитних відносин, лібералізацією зовнішньоекономічних зв'язків, підвищенням значення валютних відносин, зростанням міжнародної мобільності капіталу і посиленням впливу валютної сфери на процеси, що відбуваються в сучасному секторі економіки.

Основою фінансової безпеки держави є підтримання такого стану фінансово-кредитної сфери, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю цієї сфери забезпечувати ефективне функціонування економіки країни та її економічне зростання.

Вивчення дисципліни *«Фінансова безпека»* передбачає гармонічне поєднання теоретичних знань та практично орієнтованих навичок, що дозволяють усвідомити, яким чином забезпечується необхідний рівень фінансової безпеки, її роль та значення в економіці держави. Завданнями дисципліни є вивчення основ національної, економічної, фінансової безпеки держави, сутності податкової безпеки, основ валютної та бюджетної безпеки, інвестицій як джерела фінансової безпеки, фінансової безпеки банківської системи та фондового ринку, державних органів боротьби з фінансовими злочинами, зарубіжного досвіду забезпечення фінансової безпеки держави.

Дисципліна «Фінансова безпека» тісно пов'язана з такими дисциплінами як: «Фінанси», «Фінанси підприємств», «Гроші і кредит», «Страховання», «Бюджетна система України», «Податкова система», «Фінансовий ринок», «Ринок фінансових послуг».

У відповідності до робочого навчального плану освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» курс дисципліни «Фінансова безпека» вивчається здобувачами вищої освіти протягом II семестру (I курс другого (магістерського) рівня вищої освіти).

Метою дисципліни є досконале опанування майбутніми фахівцями науково-методичних знань та аналітико-розрахункових і управлінських навичок в сфері забезпечення фінансової безпеки, її ролі та значення в економіці держави, зарубіжного досвіду забезпечення економічної та фінансової безпеки держави.

Основними **завданнями**, що мають бути вирішені у процесі викладання дисципліни, є: вивчення основ фінансової безпеки держави; аналіз сутності податкової безпеки, основ валютної та бюджетної безпеки, державного боргу та рівнів безпеки, інвестицій як джерела фінансової безпеки, фінансової безпеки банківської системи та фондового ринку, державних органів боротьби з фінансовими злочинами, зарубіжного досвіду забезпечення фінансової безпеки держави.

Об'єктом дисципліни є фінансова система та процеси, що відбивають різні аспекти фінансової безпеки України.

Предметом дисципліни є сукупність форм та методів

виявлення та попередження загроз фінансовій діяльності фінансових установ країни, формування системи їх фінансової безпеки, моніторингу та оцінки її стану, заходів підтримання фінансової безпеки на рівні, що забезпечує фінансову стійкість та незалежність фінансових установ у процесі їх діяльності та України в цілому.

В результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти повинен *знати*:

- понятійний та категорійний апарат фінансової безпеки України;
- економічну сутність та основні елементи системи фінансової безпеки України;
- теоретичні аспекти фінансової безпеки України;
- основні підходи до впровадження та застосування принципівзабезпечення фінансової безпеки України;
- критерії оцінки ефективності та дієвості засобів фінансової безпеки України;
- технологію розробки та прийняття рішень з фінансової безпеки України;
- внутрішні та зовнішні загрози фінансовій безпеці;
- сутність складових фінансової безпеки в системі національної безпеки держави;
- індикатори стану фінансової безпеки;
- методологічні засади оцінки рівня фінансової безпеки;
- напрями вдосконалення та підвищення фінансової безпеки;
- загрози інвестиційній безпеці держави та страхування інвестиційних ризиків.

вміти:

- оперувати понятійним (термінологічним) апаратом фінансової безпеки України;
  - вибирати найдоцільніші методи зміцнення фінансової безпеки України;
  - визначати особливості діяльності органів державного управління щодо забезпечення фінансової безпеки України;
  - розраховувати індикатори складових фінансової безпеки;
  - виокремлювати ризики та загрози складових фінансової безпеки держави;
  - визначати напрями вдосконалення та підвищення складових фінансової безпеки;
- аналізувати інвестиційний клімат та інвестиційний рейтинг.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у професійної діяльності або у процесі навчання у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 6. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ФК2. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

ФК 7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК 8. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН1. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими та управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ПРН2. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН3. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПРН4. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН6. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.

ПРН7. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН10. Здійснювати діагностику і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль		Теми		Обсяги годин				
№	назва	№	назва	ЛЗ	ПР	СР	К	Разом
Фінансова безпека		1	Національна безпека України	–	–	8	–	8
		2	Економічна безпека України та її місце в економіці	–	–	8	–	8
		3	Фінансова безпека в системі національної безпеки держави	1	1	9	–	11
		4	Основи податкової безпеки України	1	1	9	–	11
		5	Валютна безпека України	1	1	9	–	11
		6	Бюджетна безпека: питання теорії і практики	1	1	9	–	11
		7	Державний борг: рівні безпеки	1	1	8	–	10
		8	Інвестиції, як джерело фінансової безпеки	1	1	8	–	10
		9	Фінансова безпека банківської системи	1	1	8	–	10
		10	Фінансова безпека фондового ринку	2	2	8	–	10
		11	Державні органи боротьби з фінансовими злочинами	1	1	8	–	10
		12	Зарубіжний досвід забезпечення фінансової безпеки держави	-	-	8	–	10
Всього годин по навчальній дисципліні				10	10	100	–	120

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ, ОФОРМЛЕННЯ ТА ПОРЯДКУ ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота як важлива форма навчального процесу має навчати студентів самостійно узагальнювати і викладати літературні джерела, знаходити правильні рішення для практичних ситуацій. Мета контрольної роботи – сприяти закріпленню і поглибленню знань студентів у процесі дослідження, аналізу та узагальнення результатів вивчення основних тем навчальної дисципліни.

Контрольна робота з дисципліни «Фінансова безпека» виконується здобувачами вищої освіти заочної форми навчання за індивідуальним комплексом завдань, які передбачають опрацювання відповідних теоретичних питань, та виконання практичного завдання.

Підготовка контрольної роботи включає такі етапи:

- отримання варіанта контрольної роботи (додаток А);
- огляд літератури за темою роботи;
- виконання основної частини (включає 2 теоретичних питання);
- виконання практичного завдання;
- написання і оформлення контрольної роботи;
- подання роботи на рецензування та її доопрацювання (у разі необхідності);
- захист роботи.

В роботі повинні бути посилання на відповідні законодавчо-нормативні акти та літературу.

У процесі написання контрольної роботи слід дотримуватися таких вимог: змістовність і конкретність викладання; завершеність викладення кожної думки; виключення повторів; економічна грамотність.

Контрольна робота повинна мати чітку й логічну структуру. Контрольна робота виконується здобувачем самостійно, чітким розбірливим почерком (без виправлень) чорнилами синього або чорного кольору на одному боці аркушів білого паперу формату А4 (210x297 мм). Обсяг контрольної роботи не повинен перевищувати 20 сторінок рукописного тексту. На сторінці розміщується 26-28 рядків. Текст роботи подається з урахуванням таких розмірів берегів: верхній і нижній – 20 мм, лівий – 30 мм, правий – 1,5 мм.

Підготовка роботи допустима і у друкованому вигляді.

Текст друкують за допомогою комп'ютера на одному боці аркуша білого паперу формату А-4 через 1,5 міжрядкових (комп'ютерних) інтервали, шрифт TimesNewRoman, 14. Текст необхідно друкувати, залишаючи береги не менше таких розмірів: лівий – 25 мм, правий – 10 мм, верхній і нижній – 20 мм. Розмір абзацного відступу – 1,25 мм.

Нумерація сторінок роботи починається з титульного аркуша і повинна бути наскрізною: перша сторінка – титульний аркуш, друга сторінка – зміст і т.д. Нумерують сторінки арабськими цифрами у правому верхньому куті. На титульному аркуші та змісті нумерація не ставиться.

Структурні елементи «ЗМІСТ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ», «ДОДАТКИ» не нумерують, а їх назви правлять за

заголовки структурних елементів. Заголовки структурних елементів роботи і заголовки розділів слід розташовувати посередині рядка і подавати великими літерами без крапки в кінці, не підкреслюючи.

Заголовки теоретичних питань слід починати з абзацного відступу і виконувати маленькими літерами, крім першої великої, не підкреслюючи, без крапки в кінці. Абзацний відступ повинен бути однаковим впродовж усього тексту і дорівнювати 1,25 см. Відстань між заголовком і подальшим чи попереднім текстом має бути два рядки. Відстань між основами рядків заголовка, а також між двома заголовками приймають такою, як у тексті.

Сторінки контрольної роботи слід нумерувати арабськими цифрами, додержуючись наскрізної нумерації впродовж усього тексту. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Титульний аркуш та зміст включають до загальної нумерації сторінок роботи, але номер сторінок на відповідних аркушах не проставляють. Ілюстрації й таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок роботи.

Особливу увагу слід приділити правильній побудові і наочності таблиць, графіків і діаграм які мають бути логічним продовженням викладених теоретичних положень. Заголовки таблиць, схем і діаграм повинні відображати основний зміст ілюстрованого матеріалу.

Ілюстрації (рисунок, графіки, схеми, діаграми) слід розміщувати у контрольній роботі безпосередньо після тексту, де вони згадуються

вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації мають бути посилання у роботі.

Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують під ілюстрацією. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (підрисунковий текст). Ілюстрація позначається словом «Рисунок», яке разом з назвою ілюстрації розміщують після пояснювальних даних, наприклад, «Рисунок 2.1 – Схема розміщення». Ілюстрації слід нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах питання, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Номер ілюстрації складається з номера питання і порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою, наприклад, рисунок 2.2 – другий рисунок другого питання.

Цифровий матеріал, як правило, оформлюють у вигляді таблиць. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці мають бути посилання в тексті роботи.

Таблиці слід нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах питання, за винятком таблиць, що наводяться у додатках. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад, таблиця 2.1 – перша таблиця другого питання. Таблиця повинна мати назву, яку друкують малими літерами (крім першої великої) і вміщують над таблицею. Назва має бути стислою і відбивати зміст таблиці. Слово «Таблиця __» вказують один раз зліва над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть: «Продовження таблиці __» з зазначенням номера таблиці.

Переліки, за потреби, можуть бути наведені всередині підрозділів. Перед переліком ставлять двокрапку. Перед кожною позицією переліку слід ставити малу літеру української абетки з дужкою, або, не нумеруючи – дефіс (перший рівень деталізації). Для подальшої деталізації переліку слід використовувати арабські цифри з дужкою (другий рівень деталізації).

Формули та рівняння розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині сторінки. Вище і нижче кожної формули або рівняння повинно бути залишено не менше одного вільного рядка. Формули і рівняння у роботі (за винятком формул і рівнянь, наведених у додатках) слід нумерувати порядковою нумерацією в межах питання. Номер формули або рівняння складається з номера питання і порядкового номера формули або рівняння, відокремлених крапкою, наприклад, формула (1.3) – третя формула першого питання. Номер формули або рівняння зазначають на рівні формули або рівняння в дужках у крайньому правому положенні на рядку.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що входять до формули чи рівняння, слід наводити безпосередньо під формулою у тій послідовності, в якій вони наведені у формулі чи рівнянні. Пояснення значення кожного символу та числового коефіцієнта слід давати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають з абзацу словом «де» без двокрапки.

Посилання в тексті роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, “... у роботах [1-7] ...”. При

посиланнях на ілюстрації, таблиці, формули, рівняння, додатки зазначають їх номери. При посиланнях слід писати: №... на рис. 1.3 ...» або «... на рисунку 1.3 ...», «... у таблиці 2.2 ...», «... за формулою (2.1) ...», «... у рівняннях (1.23) – (1.25) ...», «... у додатку Б ...».

Додатки слід оформлювати як продовження контрольної роботи на її наступних сторінках, розташовуючи додатки в порядку появи посилань на них у тексті. Кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої повинно бути надруковано слово «Додаток __» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б і т. д. Додатки повинні мати спільну з рештою роботи наскрізну нумерацію сторінок. Ілюстрації, таблиці, формули та рівняння, що є у тексті додатка, слід нумерувати в межах кожного додатка, наприклад, рисунок Г.3 – третій рисунок додатка Г; таблиця А.2 – друга таблиця додатка А; формула (А.1) – перша формула додатка А. Якщо в додатку одна ілюстрація, одна таблиця, одна формула, одне рівняння, їх нумерують, наприклад, рисунок А.1, таблиця А.1, формула (В.1). В посиланнях у тексті додатка на ілюстрації, таблиці, формули, рівняння рекомендується писати: «... на рисунку А.2 ...», «... на рисунку А.1 ...» – якщо рисунок єдиний у додатку А; «... в таблиці Б.3 ...», або «... в табл. Б.3 ...»; «... за формулою (В.1) ...» в «... у рівнянні (Г.2) ...».

Список літератури слід розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті чи в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку. В кінці контрольної роботи наводять список використаної літератури (перед додатками, якщо такі наявні в роботі). При оформленні списку літератури слід дотримуватися бібліографічних вимог. Після списку використаної літератури студент повинен поставити особистий підпис і дату.

Виконану роботу студент в установлені строки подає викладачу-рецензенту. Свої зауваження і висновок стосовно повноти висвітлення питань викладач зазначає у рецензії. У разі необхідності студент повинен внести відповідні корективи і доповнення в роботу згідно з висловленими рецензентом зауваженнями. Роботи, що не відповідають установленим вимогам, повертаються на доопрацювання.

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Безкомпромісна боротьба між носіями конфронтуючих інтересів.
2. Внутрішні та зовнішні загрози фінансовій безпеці країни.
3. Вплив банківського сектору на фінансову безпеку держави.
4. Вплив зовнішніх боргів на фінансову безпеку держави.
5. Вплив інфляції на фінансову безпеку держави.
6. Вплив інфляції на фінансову безпеку держави.
7. Граничні значення індикаторів як кількісні величини, порушення яких викликає загрозові процеси в економіці.
8. Грошово-кредитна безпека як стан грошово-кредитної системи, який характеризується стабільністю грошової одиниці, доступністю кредитних ресурсів та таким рівнем інфляції, що забезпечує економічне зростання та підвищення реальних доходів населення.
9. Демографічна безпека як стан захищеності держави, суспільства та ринку праці від демографічних загроз.
10. Діагностика кризового стану підприємства.
11. Економічна безпека як стан національної економіки.
12. Енергетична безпека як стан економіки, який забезпечує захищеність національних інтересів у енергетичній сфері від наявних і потенційних загроз внутрішнього та зовнішнього характеру.
13. Загрози економічній безпеці України як сукупність наявних та потенційно можливих явищ і чинників.
14. Закони економічного розвитку.
15. Заходи підвищення боргової безпеки.
16. Значення бюджетної безпеки для економіки держави.

17. Значення грошово-кредитної політики для забезпечення фінансової безпеки держави.
18. Зовнішньоекономічна безпека як стан відповідності зовнішньоекономічної діяльності національним економічним інтересам.
19. Інвестиційна безпека як рівень національних та іноземних інвестицій, який здатен забезпечити довгострокову позитивну економічну динаміку.
20. Індикатори економічної безпеки як реальні статистичні показники розвитку економіки країни.
21. Критерії економічної безпеки як реальні статистичні показники.
22. Макроекономічна безпека як стан економіки, при якому досягається збалансованість макроекономічних відтворювальних пропорцій.
23. Методики оцінювання рівня фінансової безпеки країни.
24. Методики розрахунку рівня економічної безпеки України.
25. Механізм забезпечення фінансової безпеки держави.
26. Науково-технологічна безпека як стан науково-технологічного та виробничого потенціалу держави, який дає змогу забезпечити належне функціонування національної економіки, достатнє для досягнення та підтримки конкурентоздатності вітчизняної продукції, а також гарантування державної незалежності за рахунок власних інтелектуальних і технологічних ресурсів.
27. Об'єкти фінансової безпеки держави.
28. Однобічні поступки носіям конфронтуючих інтересів.

29. Оптимальні значення індикаторів як інтервал величин, у межах яких створюються найбільш сприятливі умови для відтворюваних процесів в економіці.
30. Основні елементи механізму забезпечення фінансової безпеки України.
31. Основні загрози інвестиційній безпеці держави.
32. Основні загрози фінансовій безпеці держави.
33. Основні напрямки забезпечення фінансової безпеки України.
34. Основні показники оцінки фінансової безпеки держави.
35. Основні проблеми бюджетної системи України.
36. Податкова політика України, її взаємозв'язок з фінансовою безпекою підприємства.
37. Показники і індикатори фінансової безпеки України.
38. Порогові значення індикаторів як кількісні величини, порушення яких викликає несприятливі тенденції в економіці.
39. Принципи економічного розвитку.
40. Пріоритетні національні інтереси в області фінансової безпеки держави.
41. Продовольча безпека як рівень продовольчого забезпечення населення, який гарантує соціально-економічну та політичну стабільність у суспільстві.
42. Роль суб'єктів фінансової безпеки держави.
43. Світовий рейтинг України з питань фінансової безпеки.
44. Складові економічної безпеки: макроекономічна, фінансова, зовнішньоекономічна, інвестиційна, науково-технологічна,

енергетична, виробнича, демографічна, соціальна, продовольча безпека.

45. Соціальна безпека як стан розвитку держави, при якому держава здатна забезпечити гідний і якісний рівень життя населення незалежно від впливу внутрішніх та зовнішніх загроз.

46. Соціальний аспект фінансової безпеки держави.

47. Стратегія фінансової безпеки держави.

48. Сутність валютної безпеки держави.

49. Сутність інвестиційної безпеки держави.

50. Сутність та визначення фінансової безпеки держави.

51. Умови взаємодії інтересів і погроз.

52. Умови економічного розвитку.

53. Фінансова безпека як стан бюджетної, грошово-кредитної, банківської, валютної системи та фінансових ринків.

54. Формування балансу конфронтуючих інтересів.

55. Формування методології аналізу фінансової безпеки України.

56. Характеристики боргової безпеки держави.

57. Характеристики бюджетної безпеки.

58. Цілі економічного розвитку.

59. Шляхи забезпечення соціальної та фінансової безпеки людини в суспільстві.

60. Шляхи забезпечення стійкого фінансового розвитку держави.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Варіант 1

Узагальнити вхідні дані для розрахунку індикаторів банківської безпеки України за останні 7 років (табл. 1) та застосовуючи методику розрахунку стану економічної безпеки України визначити індикатори стану банківської безпеки України (табл. 2), провести нормування значень кожного з індикаторів (табл. 3) та розрахувати узагальнені значення стану банківської безпеки України за досліджуваний період. Індикатори стану безпеки банківської системи в Україні наведені в табл. 4.

Зробити висновки щодо динаміки стану банківської безпеки України за останні 7 років.

Таблиця 1 Вхідні дані для розрахунку індикаторів банківської безпеки України за період 201__ – 202__ рр.

Показники для розрахунку індикаторів банківської безпеки України	201__ р.	201__ р.	202__ р.	202__ р.
Показники для розрахунку індикаторів банківської безпеки України	201__ р.	201__ р.	202__ р.	202__ р.

Таблиця 2 Індикатори стану банківської безпеки України за період 201__ – 202__ рр.

Індикатори банківської безпеки України	201__ р.	201__ р.	202__ р.	202__ р.
Індикатори банківської безпеки України	201__ р.	201__ р.	202__ р.	202__ р.

Таблиця 3 Нормування індикаторів банківської безпеки України за період 201__ – 202__ рр.

Індикатори банківської безпеки України	201__ р.	201__ р.	202__ р.	202__ р.
Індикатори банківської безпеки України	201__ р.	201__ р.	202__ р.	202__ р.

Таблиця 4 Індикатори стану безпеки банківської системи в Україні

Сектор 1: Банківська безпека	
<i>Частка простроченої заборгованості за кредитами в загальному обсязі кредитів, наданих банками резидентам України, %</i>	
$\frac{LA_0}{LA} \times 100\%$	LA_0 - прострочена заборгованість за кредитами, млн. грн LA - кредити надані, млн. грн
<i>Співвідношення банківських кредитів та депозитів в іноземній валюті, %</i>	
$\frac{LAC}{RDC} \times 100\%$	LAC - кредити, надані резидентам, млн. грн RDC - депозити, залучені депозитними корпораціями від резидентів, млн. грн
<i>Частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків, %</i>	
$\frac{FC}{BC} \times 100\%$	FC - іноземний капітал у статутному капіталі банків, млн. грн BC - статутний капітал банків, млн. грн
<i>Співвідношення довгострокових (понад 1 рік) кредитів та депозитів, разів</i>	
$\frac{LA_{1-5} + LA_{>5}}{RD_{1-5} + RD_{>5}}$	LA_{1-5} - кредити, надані резидентам строком від 1 до 5 років, млн. грн $LA_{>5}$ - кредити, надані резидентам строком понад 5 років, млн. грн RD_{1-5} - депозити, залучені від резидентів строком від 1 до 5 років, млн. грн $RD_{>5}$ - депозити, залучені від резидентів строком понад 5 років, млн. грн
<i>Рентабельність активів, %</i>	
$\frac{BP}{AV_a} \times 100\%$	BP - банківський прибуток після оподаткування, млн. грн

	AV_a - середня вартість банківських активів, млн. грн
<i>Співвідношення ліквідних активів до короткострокових зобов'язань, %</i>	
$\frac{AL}{L_{st}} \times 100\%$	AL – ліквідні активи, млн. грн L_{st} - короткострокові зобов'язання, млн. грн
<i>Частка активів п'яти найбільших банків у сукупних активах банківської системи, %</i>	
$\frac{BA_5}{BA} \times 100\%$	BA_5 - обсяг активів п'яти найбільших банків за розмірами активів, млн. грн BA - активи банків, усього, млн. грн

Джерело [16]

РЕКОМЕНДОВАНІ ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЗАКОНОДАВЧО- НОРМАТИВНІ АКТИ

1. Податковий кодекс України : закон України від 02.12.2010 р. №2755–VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Митний кодекс України : закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
3. Бюджетний кодекс України : закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
4. Sirenko N., Atamanyuk I., Volosyuk Y., Poltorak A., Melnyk O., Fenenko P. Paradigm Changes that Strengthen the Financial Security of the State through FINTECH Development. The 11th IEEE International Conference on Dependable Systems, Services and Technologies, DESSERT'2020. 14-18 May, 2020, Kyiv, Ukraine.
5. Sirenko N., Prokopenko N., Poltorak A., Melnyk O., Trusevich I. Behavioral approach to monitoring the financial security of state. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development. 2019. Vol. 41. no. 1. pp. 107-117. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2019.10>.
6. Korol I., Poltorak A. Financial risk management as a strategic direction for improving the level of economic security of Ukraine. Baltic Journal of Economic Studies. 2018. Vol. 4. No. 1. pp. 235-241. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-1-235-241>.
7. Sirenko N., Baryshevskaya I., Poltorak A., Shyshpanova N. State and tendencies of intergovernmental regulation in Ukraine in conditions of fiscal decentralization. Financial and credit activity: problems of theory

and practice. 2018. Vol. 2. no. 25 (2018). pp.157-164. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i25.136489>.

8. Sirenko N., Prokopenko N., Poltorak A., Melnyk O., Trusevich I. Behavioral approach to monitoring the financial security of state. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development. 2019. Vol. 41. № 1. pp. 107-117.

9. Боднар О. А., Лісова А. А. Теоретичні основи суспільної довіри як базису формування фінансової безпеки. Ефективна економіка. 2021. № 12. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9730>. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.12.86.

10. Боднар О.А. Забезпечення фінансово-економічної безпеки аграрних підприємств в умовах цифрового середовища / Інноваційно-інвестиційний розвиток аграрної сфери – запорука продовольчої безпеки країни : тези доповідей учасників міжнародної науково-практичної конференції Міжнародного форуму, 26 травня 2022 р., м. Миколаїв / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2022. 261 с.

11. Боднар О.А. Жовта Н.А. Обліково-аналітичне забезпечення фінансової безпеки підприємства. / Міжгалузеві наукові дослідження: можливості та варіанти впровадження: збірник наукових праць. Ніжин: НДУ Гоголя., 2021. С.150-152.

12. Полторак А. С. Архітектоніка наслідків глобалізаційних процесів у фінансовій сфері. Modern economics. 2018. № 10. С. 89–96. [https://doi.org/10.31521/modecon.V10\(2018\)-15](https://doi.org/10.31521/modecon.V10(2018)-15).

13. Полторак А. С. Системна таксономія фінансової безпеки. Вісник аграрної науки Причорномор'я. 2018. № 3. С. 26–32. DOI: 10.31521/2313-092X/2018-3(99)-4.

14. Полторак А. С., Зайко А. О. Методологічні засади систематизації фінансової безпеки держави. Агросвіт. 2018. № 21. С. 65–71. DOI: 10.32702/2306-6792.2018.21.65.

15. Полторак А. С., Паламарчук В.Ю., Манукян Т.А. Розвиток механізму кредитування для здобуття вищої освіти як напрям зміцнення рівня фінансової безпеки держави. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 23. С. 44-49. DOI: 10.32702/2306-6814.2018.23.44

16. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : наказ від 29.10.2013 р. № 1277. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. 2013. URL: <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-metodichnih-rekomendacii-shodo-rozrahunku-doc168080.html>.

17. Про схвалення Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері : концепція від 15.08.2012 р. № 569-р / Кабінет Міністрів України. К. : Офіційний вісник України. 2012. № 62.

18. Полторак А.С. Фінансова безпека держави в умовах глобалізації: теорія, методологія та практика : монографія. Миколаїв : МНАУ, 2019. 463 с. URL: <https://cutt.ly/BgrWXXx>

19. Полторак А. С. Боднар О.А. Фінансова безпека : курс лекцій для здобувачів вищої освіти ступеня «Магістр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної та заочної форм

навчання. Миколаїв : МНАУ, 2021. 110 с. URL:
<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12041>.

20. Полторак А. С. Боднар О.А. Фінансова безпека : методичні рекомендації для виконання практичних робіт для здобувачів ступеня вищої освіти ступеня “Магістр” денної та заочної форм навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Миколаїв : МНАУ, 2021. 67 с. URL:
<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12042>.

ДОДАТОК А
ВИЗНАЧЕННЯ ВАРІАНТА КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Порядковий номер за списком у групі	№1	№2	№3	№4	№5
№ теоретичного питання	21, 41	22,42	23,43	24,44	25,45
№ варіанта практичного завдання	1	1	1	1	1

Порядковий номер за списком у групі	№6	№7	№8	№9	№10
№ теоретичного питання	26,46	27,47	28,48	29,49	30,50
№ варіанта практичного завдання	1	1	1	1	1

Порядковий номер за списком у групі	№11	№12	№13	№14	№15
№ теоретичного питання	31,51	32,52	33,53	34,54	35,55
№ варіанта практичного завдання	1	1	1	1	1

Порядковий номер за списком у групі	№16	№17	№18	№19	№20
№ теоретичного питання	36,56	37,57	38,58	39,59	40,60
№ варіанта практичного завдання	1	1	1	1	1

Порядковий номер за списком у групі	№21	№22	№23	№24	№25
№ теоретичного питання	1,10	2,12	3,13	4,14	5,15
№ варіанта практичного завдання	1	1	1	1	1

Порядковий номер за списком у групі	№26	№27	№28	№29	№30
№ теоретичного питання	6,16	7,17	8,18	9,19	20,40
№ практичного завдання	1	1	1	1	1

Навчальне видання

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА

Методичні рекомендації

Укладач: **Боднар** Олена Андріївна

Формат 60x84 1/16 Ум. друк. арк. 2
Тираж 30 прим. Зам. №

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету. 54020 м. Миколаїв,
вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 490 від 20.02.2013 р.